

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 21/2004 rd

**Statsrådets utredning med anledning av kommissionens förslag gällande statligt stöd för regionala ändamål och användning av strukturfonderna för delfinansiering av investeringar —
Finlands ståndpunkt**

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 23 juni 2004 statsrådets utredning med anledning av kommissionens förslag gällande statligt stöd för regionala ändamål och användning av strukturfonderna för delfinansiering av investeringar — Finlands ståndpunkt (E 58/2004 rd) till förvaltningsutskottet för eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Auli Korhonen och överinspektör Kari Virtanen, handels- och industriministeriet
- regionutvecklingsdirektör Mårten Johansson, inrikesministeriet
- budgetsekreterare Juha Majanen, finansministeriet
- enhetschef Keijo Sahrman, Finlands Kommunförbund.

STATSRÅDETS UTREDNING

Förslagets huvudsakliga innehåll

Det handlar om Europeiska kommissionens samrådsdokument, som är kommissionens första förslag till nya bestämmelser om statligt stöd för regionala ändamål, s.k. riktlinjer. I dokumentet ingår också kommissionens förslag om att strukturfondsmedel ska kunna användas för att delfinansiera investeringar.

Riktlinjerna anger både stödberättigade områden (områden enligt artikel 87.3 a eller c i EG-fördraget) och stödtaken för investeringar i stödberättigade områdena. Kommissionens behörighet att utfärda regler om statligt stöd bygger på artikel 88.1 i

fördraget. Den tredje sammanhållningsrapporten anger i sin tur vilka möjligheter det finns att använda EU-medel till nationell medfinansiering av investeringsstöd.

Kommissionens förslag går ut på att de stödberättigade områdena ska vara färre och att stödtaket för investeringar i stödberättigade områden ska sänkas. Områden i Finland som på grund av den statistiska effekten förlorar sin ställning som a-områden (områden där bnp per invånare skulle ha ökat till 75 procent av den genomsnittliga bnp per invånare i en union med 15 med-

lemsstater eller ännu högre) och s.k. glest befolkade områden (färre än 12,5 invånare per km²).

Samtliga fyra landskap i östra Finland står att förlora sin a-områdesstatus. I fortsättningen vore de tidigare a-områdena och glest befolkade områdena (färre än 12,5 invånare per km²) c-områden. På landskapsnivå kommer Lappland, Norra Österbotten, Norra Karelen, Norra Savolax och Södra Savolax att vara c-områden. Stödnivåerna i de här områdena kommer att sjunka i någon mån jämfört med de nuvarande stödtaken.

Många områden kommer inte längre alls att finnas kvar på stödkartan. I praktiken förlorar alla (24) ekonomiska områden inom NUTS III-området och 3 inom NUTS II-området sin c-områdesstatus. Tillsammans omfattar de här områdena gott och väl 20 procent av befolkningen. Till de områden som inte omfattas av stöd hör utom Åland också vissa skärgårdskommuner enligt statsrådets beslut 72/1996 och småöarna i vissa kommuner. Enligt den nuvarande stödkartan täcker områdena in 0,6 procent av befolkningen.

Stödnivån för de här områdena kommer att sjunka drastiskt. Det finns visserligen alternativa sätt att kompensera dem för det minskande stödet. Investeringsstöd kan också i fortsättningen betalas enligt kommissionens förordning (EG) nr 70/2001 om tillämpning av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd till små och medelstora företag (nedan SMF-förordningen). Kommissionen föreslog att nivån på stödet enligt SMF-förordningen skulle höjas från 7,5 till 10 procent för medelstora företag och från 15 till 20 procent för små företag. Vidare var det meningen att det nyinrättade stödinstrumentet LASA ("stöd till lägre belopp") skulle ersätta möjligheten att bevilja regionalstöd.

Riktlinjerna i kommissionens tredje sammanhållningsrapport kan tolkas så att av Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) delfinansierat stöd till investeringar kan beviljas bara inom sammanhållningsområdet. Finland har inga sådana områden. Utifrån samråd med GD Regionalpolitik ser det ändå ut att delfinansiering från ERUF fortsatt kan användas till natio-

nell medfinansiering av regionala investeringar i stödområdena.

Regeringens ståndpunkt

1. Mål 1-området (NUTS I och II): Finland anser att vårt nuvarande Mål 1-område bör ges status som område enligt artikel 87.3 c med höjd stödnivå, precis som avlägsna utomeuropeiska territorier (Kanarieöarna och Madeira). Nivåhöjningen på investeringsstöd preciseras under förhandlingarnas gång. Både stödområdesstatus och höjningen motiveras med likadant perifert läge, minskat befolkningsunderlag och klimatk faktorer, som försvagar dem socialt och ekonomiskt. Dessutom har båda typerna av område en ensidig produktionsstruktur med tonvikt på turism.

Finland anser att delfinansieringen från strukturfonderna (inbegripet landsbygdsfonden) i linje med prioriteringen i sammanhållningsmålet kan användas till nationell medfinansiering av det regionala investeringsstödet i de s.k. Mål 6-områdena enligt protokoll 6 till Österrikes, Finlands och Sveriges anslutningsfördrag. Områdena medges särbehandling också i protokollet (artikel 61) till det nya konstitutionella fördraget.

2. Åland och skärgårdskommunerna: Finland anser att skärgårdsområdena (utom Mariehamn) bör få status som område enligt artikel 87.3 c. Det motiveras med att problemen i de här regionerna är jämförliga med problemen i de glest befolkade områdena i c-området. Regionalt investeringsstöd ska fortsatt kunna medges i skärgårdsområdena. Befolkningen i området är högst 50 000 invånare.

Finland anser att delfinansiering från strukturfonderna (inbegripet landsbygdsfonden) bör kunna användas till nationell medfinansiering av regionalt investeringsstöd i de här områdena. Finland motiverar sitt förslag med att hänvisa till bestående naturrelaterade nackdelar och problem i skärgårdsområdena och på småöarna.

3. Arktiskt stöd: Finland understöder kommissionens förslag om ett s.k. arktiskt stöd. Området i bilaga 6 till Finlands, Sveriges och Österrikes anslutningsfördrag (Mål 6-område) bör anges som arktiskt område inom glest befolkade

områden (12,5 invånare per km² på NUTS III-nivå). Inom området ska stöd som anges närmare längre fram kunna användas.

4. Finlands allmänna strategi i fråga om kommissionens samrådsdokument om de nya riktlinjerna: Den nya programperioden innebär färre möjligheter till regionalstöd och därför menar Finland att alla horisontella regler om statligt stöd bör uppdateras i överensstämmelse med de nya regionalpolitiska utmaningarna. Med detta avses bl.a. att stöd till lägre belopp bör införas, stödnivån i SMF-förordningen höjas och eventuella andra nya regler om statligt stöd införas (t.ex. finansiering av innovationer).

Finland anser samtidigt att investeringsstödet till storföretag bör avgränsas t.ex. till 30 procent av stödtaket i medlemsstaterna. Förslaget ligger

i linje med Europeiska rådets mål i Stockholm och Barcelona för att minska stöden med de mest konkurrenssnedvridande effekterna.

Vidare tillstyrker Finland att de sektorsövergripande rambestämmelserna för regionalstöd till stora investeringsprojekt tas in i de nya reglerna för riktlinjerna. Regeln kunde rentav skärpas genom ett tak i euro för investeringsstöd till enskilda projekt.

Finland är för transportstöd i gleset befolkade områden också under nästa programperiod. Finland är också för kommissionens förslag till ett gruppundantag för regionalstöd. Det är motiverat för att lätta på de administrativa förfarandena när hotet om konkurrenssnedvridningar är litet. Likaså är det motiverat att införa begreppet stödnivå brutto i stället för stödnivå netto.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Samrådsdokumentet är kommissionens öppning för att se över reglerna för statligt stöd för regionala ändamål, de s.k. riktlinjerna. I riktlinjerna anges stödområden och stödtak. De nuvarande stödkartorna, som har ritats upp enligt de gällande reglerna för riktlinjerna, är i kraft till slutet av 2006.

Riktlinjerna gäller stöd som beviljas av nationella medel. I den mån EU-reglerna medger att strukturfondsmedel får användas för att delfinansiera investeringar tillämpas riktlinjerna också där. Kommissionen föreslår nu att strukturfondsmedel ska få användas för delfinansiering av investeringar. Förslaget bygger på den tredje sammanhållningsrapporten. Förvaltningsutskottet har lämnat ett utlåtande om sammanhållningsrapporten, FvUU 3/2004 rd. Utskottet framhåller att det är mycket viktigt att strukturfondsprogrammen omfattar det regionala investeringsstödet med hänsyn till de effekter och det genomslag det kan få för den regionala konkurrenskraften. Därför bör delfinansiering från fonderna fortsatt kunna användas till att finansiera investeringar med åberopande av dels sammanhållningsmålet, dels målet för den regionala

konkurrenskraften och sysselsättningen. I detta sammanhang behandlas målen för samverkan mellan regionerna i Europa inte. Hur frågan berör dem kommer att behandlas särskilt.

Utskottet omfattar regeringens synpunkter på Mål 1-området. Skäl som perifert läge, naturförhållanden, gles befolkning och produktionsstruktur talar för en höjd stödnivå och en tillräckligt bred metodarsenal för både nationella stöd och EU-finansiering. Utskottet hänvisar till en precisering som lagts fram vid utfrågningen av sakkunniga och understryker att strukturfondsmedel, inbegripet landsbygdsfonden, bör få användas för att delfinansiera regionala investeringsstöd i hela Mål 1-området. Det lyfter också här fram Finlands syn att våra nordliga och östliga områden fortsatt bör omfattas av det högsta regionalstödet och att vårt nuvarande Mål 2-område ska få ha kvar ett stödinstrument motsvarande det nuvarande som främjar konkurrenskraften och underlättar anpassningen till strukturuomvandlingen.

Enligt utredningen innebär kommissionens förslag bl.a. att Åland och vissa i statsrådets beslut 72/1996 angivna skärgårdskommuner och småöarna i vissa kommuner faller utanför c-om-

rådet. Utskottet anser i likhet med regeringen att problemen i dessa områden är jämförliga med problemen i det glest befolkade i c-området. Vidare noterar utskottet att rikedomerna på vattenområden höjer kostnaderna för att upprätthålla samhällsstrukturen och för näringslivet. Det omfattar regeringens syn att skärgårdsområdena (utom Mariehamn) bör medges status som område enligt artikel 87.3 c. Regionala särförhållanden talar starkt för att strukturfondsmedel, inbegripet landsbygdsfonden, ska få användas till delfinansiering av regionala investeringsstöd i dessa områden. I detta sammanhang ställer sig utskottet också bakom regeringens förslag om att Kaustby, Viitasaari och Saarijärvi ekonomiska regioner ska bibehållas som c-områden.

Utskottet tillstyrker att man inför ett s.k. arktiskt stöd och regeringens åsikt att det arktiska området ska definieras som ett s.k. Mål 6-område bland glest befolkade områden. Det är också viktigt att ta fram lämpliga nationella instrument för det arktiska stödet.

Utskottet ser med oro på förslaget att minska de stödberättigade områdena och sänka stödnivåerna och dessutom att begränsa instrumentuppsättningen. Gemenskapens mål för konkurrenskraften, sysselsättningen och hållbar utveckling är stora utmaningar. Det beror i hög grad på

medlemsstaterna om målen ska nås. För att regionerna ska utvecklas är det viktigt att bestående nackdelar i dem kan beaktas, men å andra sidan bör man också kunna reagera på oförutsedda förändringar. Regeringens syn att alla horisontella regler för statligt stöd bör uppdateras i motsvarighet till de nya regionalpolitiska utmaningarna är enligt utskottets mening fullt motiverad. Det tillstyrker att nya stödinstrument och andra kompensatoriska åtgärder införs. Det är också nödvändigt att transportstöd fortsatt ska få beviljas i glest befolkade områden också under den nya programperioden. Utskottet vill här ytterligare påpeka att skarpa gränser mellan nationella stöd-områden i områden med rätt likadana förhållanden är problematiska ur konkurrenssynvinkel. I det stora hela är det viktigt att vi har tillgång till en uppsättning flexibla regionalpolitiska verktyg som kan tas i bruk efter nationella behov och att systemet är till avsedd nytta för konkurrenskraften och välfärden i regionerna.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet anför

att utskottet omfattar statsrådets ståndpunkt.

Helsingfors den 30 september 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Veijo Puhjo /vänst
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Nils-Anders Granvik /sv
Lasse Hautala /cent
Hannu Hoskonen /cent
Esko Kurvinen /saml
Kari Kärkkäinen /kd

Rosa Meriläinen /gröna
Lauri Oinonen /cent
Heli Paasio /sd
Satu Taiveaho /sd
Tapani Tölli /cent
Ahti Vielma /saml
Tuula Väättäinen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.